

De agrarische sector presteerde in 2003 wisselend. Voor de akkerbouw was het een matig jaar en de veestapel nam nog verder af. Positief is dat de nieuwbouw voor de agrarische sector op middellange termijn toeneemt. Dat schrijft het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid (EIB).

Agrarische nieuwbouwproductie stabiliseert

Het EIB verwacht dat op middellange termijn de nieuwbouw voor de agrarische sector toeneemt

De akkerbouw produceerde in 2003 een recordhoeveelheid aan granen, maar anderzijds was er een record dieptepunt aan aardappels. Deze extremen komen door de lange periode van zeer warm en droog weer. Maar over het geheel genomen is 2003 voor de akkerbouw een matig jaar. Dalende opbrengstprijzen voor de belangrijke akkerbouwproducten en stijgende productiekosten drukken de resultaten. In de tuinbouw zijn de resultaten verschillend. Vooral de prijsontwikkeling is van belang voor de opbrengsten. In 2002 bijvoorbeeld was het netto-bedrijfsresultaat voor de snijbloemenbedrijven sterk positief. En ook in de sector pot- en perkplanten werden goede inkomens behaald. De resultaten in de champignonenteelt waren daarentegen slecht.

De veehouderij kenmerkt zich gedurende meerdere jaren door dalende afzetprijzen en productievolumes. Het aantal varkens, runderen en schapen in Nederland nam dit jaar opnieuw af. De veeziektes, het mestbeleid en opkoopregelingen hebben tot gevolg dat de veestapel al vanaf 1995 aan het afnemen is.

PERSPECTIEF

De toekomstverwachtingen voor de agrarische bedrijven verschillen per sector. Uit een analyse van de Meitelling (CBS) door Wageningen Universiteit en Researchcentrum blijkt het gemiddeld genomen slecht te gaan met de boerensstand. Vooral in de extensieve veeteelt en de akkerbouw is de economische levensvatbaarheid gering. Volgens het Landbouw Economisch Instituut (LEI) verkeert een op de drie boerengezinnen

zelfs onder de armoedegrens. Voor steeds meer boeren is het boerenbedrijf economisch gezien een nevenactiviteit. Niet alleen verdienen de boeren momenteel slecht, ook de vooruitzichten zijn ongunstig. De uitbreiding van de EU, de aangekondigde landbouwhervorming en de concurrentie vanuit de wereldmarkt kunnen de inkomens van de boeren verder onder druk zetten. Gunstiger vooruitzichten zijn er voor de intensieve veehouderij en de tuinbouw. Schaalvergrotingen in deze sectoren, mede gestimuleerd door de nu weer dalende grondprijzen, zorgen dat de economische levensvatbaarheid toeneemt.

MILIEU

De agrarische bedrijven worden steeds meer aangesproken op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Mensen vinden de landbouwonderneming een belasting voor het milieu, de natuurlijke hulpbronnen, het welzijn en de gezondheid van dieren. Er is irritatie over het uitbreken van dierziekten en de overlast bij het bestrijden daarvan. Meer in het algemeen zijn er spanningen rond ruimtegebruik en bedrijfsvoering. En er is bezorgdheid over de veiligheid van producten (ziektekiemen, reststoffen – [1]) Een van de gevolgen hiervan is dat de consument meer aandacht krijgt voor biologische landbouwproducten. De resultaten van biologische bedrijven zijn beter dan van de gangbare bedrijven. Door de gemiddeld hogere prijs van biologische producten kent de vraag momenteel een lichte terugval. Vanwege het op biologische wijze produceren neemt de aantasting van het milieu af. De druk op het milieu vanuit de land- en tuinbouw nam al vanaf de jaren tachtig geleidelijk af. Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen

is sinds de tweede helft van de jaren tachtig gehalveerd. De emissie van mineralen naar de bodem verminderde met ongeveer 30 % en die van ammoniak naar de lucht met bijna 50 %. De uitstoot van broeikasgassen nam met ruim 10 % af en de hoeveelheid afval die wordt gestort of verbrand kromp met bijna 70 %. [2]

BOUWPRODUCTIE

De productie van agrarische gebouwen is de som van alle bouwactiviteiten voor de sectoren landbouw, bosbouw en visserij. De bosbouw en de visserij nemen slechts een zeer klein deel van de bouwactiviteiten voor hun rekening. Bijna de totale agrarische bouwproductie is dus bestemd voor de landbouw. De bouwproductie voor de agrarische sector bestaat voor meer dan 90 % uit de bouw van schuren en stallen (voor de akkerbouw en veeteelt) en kassen (tuinbouw). De totale bouwsom aan verleende vergunningen voor de nieuwbouw van schuren en stallen is vanaf 1999 aan het dalen. De eerste drie kwartalen van 2003 daalde de bouwsom met ongeveer 5 % in omvang ten opzichte van dezelfde periode in 2002. De nieuwbouw van kassen vormt ongeveer 30 % van de agrarische nieuwbouwproductie en wordt vooral gekenmerkt door een sterke toename van de kasinhoud. De gemiddelde inhoud nam vanaf 1985 met bijna 10 % per jaar toe. Het aantal verleende vergunningen voor nieuwe kassen nam in 2003 ten opzichte van 2002 weer iets toe.

INVESTERINGEN

De investeringsbereidheid van de landbouwbedrijven is door de laag-

De nieuwbouw van kassen vormt 30 % van de agrarische nieuwbouwproductie en kenmerkt zich door een sterke toename van de kasinhoud

conjunctuur, de hoge kostprijzen en de aanhoudende lage opbrengsten gering. Hoge bouwvolumes mogen de komende jaren dan ook niet worden verwacht. De productie van agrarische nieuwbouw in 2003 wordt geraamd op € 525 miljoen. Dit is een daling van ruim 10 % ten opzichte van 2002, waarmee het bouwvolume voor het vierde jaar achtereenvolgens afneemt. Ook in 2004 wordt nog een daling voorzien. De stabilisatie van het vergunningenvolume in 2003 en 2004 geeft aan, dat de nieuwbouw voor de agrarische sector op middel-

lange termijn weer wordt verwacht toe te nemen.

De trendmatige groei van de nieuwbouw tot 2009 is geraamd op 2 % en komt door schaalvergrotingen van de bedrijven en een verder toenemende aandacht voor het milieu.

Bron
CBS, EIB

[1] Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Plan van aanpak 'transitie duurzame landbouw' 2003-2006, 2002.

[2] LEI, Landbouw Economisch Rapport 2002, 2003.

	Vergunningen		Productie	
	mln euro	Δ%	mln euro	Δ%
2000	567	-19,6	661	-7,8
2001	534	-5,7	631	-4,5
2002	421	-21,2	586	-7,1
2003 raming	425	1,0	525	-10,5
2004 raming	425	0,0	500	-5,0
2009 raming	450	1,0 ¹⁾	550	2,0 ¹⁾

¹⁾ Gemiddelde jaarlijkse mutatie in de periode 2005-2009.

Bouwvergunningen- en bouwproductievolumen van agrarische gebouwen, 2000-2004 en 2009 (nieuwbouw, mln euro, excl. BTW, prijzen 2002)

drs. M. Zuidema, EIB